

SIRIUS võrgustiku ümarlaud
„Kuidas tulla toime teiskeelse õpilasega Eesti koolis?“

UUSIMMIGRANTÕPILASED
EESTI ÜLDHARIDUSKOOLIS

Liis Kasemets
MindPark partner
Tallinn, 26. september 2013

Hiljutise migratsioonitaustaga õpilaste toimetulek üldhariduskoolis

Uusimmigrantõpilased on *Euroopa Liidust või kolmandatest riikidest saabuvate migrantide, asüülitaotlejate ja pagulaste lapsed, kes soovivad alustada õpinguid Eesti koolis ning kes on Eestis elanud/viibinud vähem kui 3 aastat*

- Milline on nende stardipositsioon ja ootused?
 - Taust, ootused, oskused
- Kus nad õpivad?
 - Paiknemine koolides, koolivalik
- Kas ja millised raskused neil koolis esinevad?
 - Kui paljudel on raskusi, raskuste iseloom, toevajadused
- Kas ja millist tuge neile pakutakse?
 - Õppetöö korraldus, toe pakkumine
 - Millest tunnevad puudust
 - Head praktikad

Uuring uusimmigrantõpilaste toimetulekust Eesti üldhariduskoolis

Uusimmigrantõpilaste õpiedukuse ja haridusvõimaluste uuring „Uusimmigrantõpilaste akadeemiline ja sotsiaalne toimetulek Eesti üldhariduskoolis“ (2013)

- Uuringu eesmärgiks
 - analüüsida üldhariduskoolides õppivate uusimmigrant-õpilaste akadeemilist ja sotsiaalset toimetulekut, selleks loodud ja vajalikke tingimusi
- Uuringu sihtgrupid
 - Uusimmigrant-õpilased kogu üldhariduskooli ulatuses ning nende õpetajad, õppejuhid, lapsevanemad, klassikaaslased
- Ekspertgrupp
 - Hiie Asser, Triin Hannust, Liis Kasemets (uurimisgrupi juht), Leen Rahnu jt.
- Tellijad
 - MISA, rahastasid EL Kolmandate Riikide Kodanike Integreerimise Fond ja Kultuuriministeerium

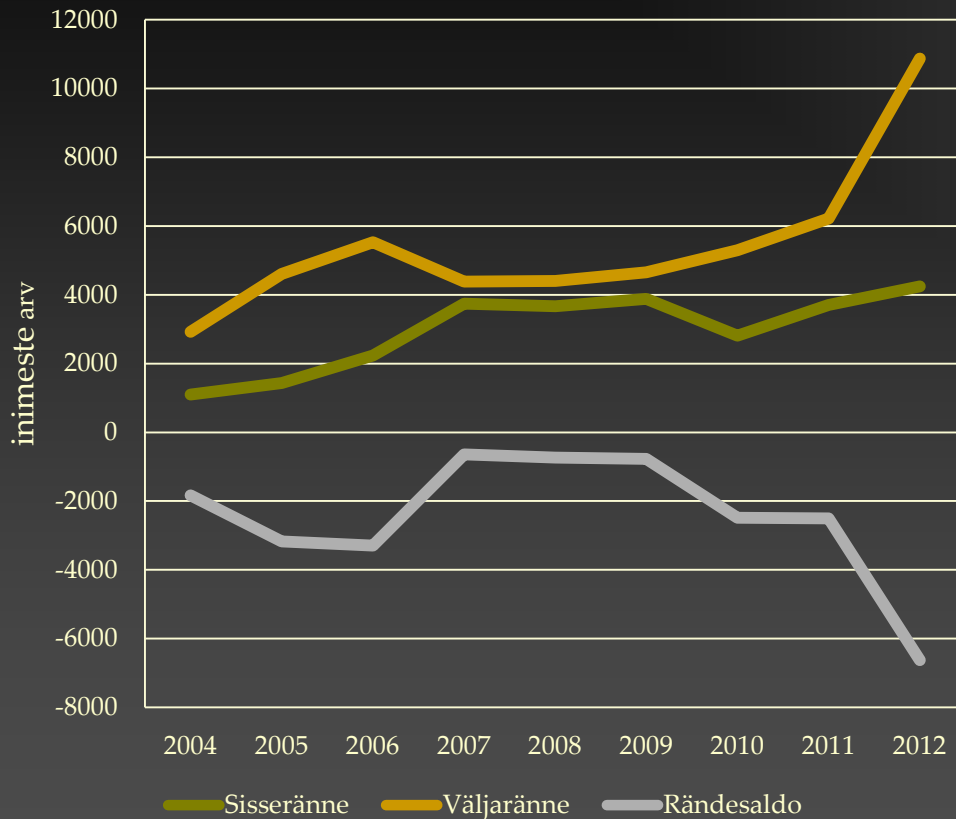

Euroopa Kolmandate Riikide Kodanike Integreerimise Fond

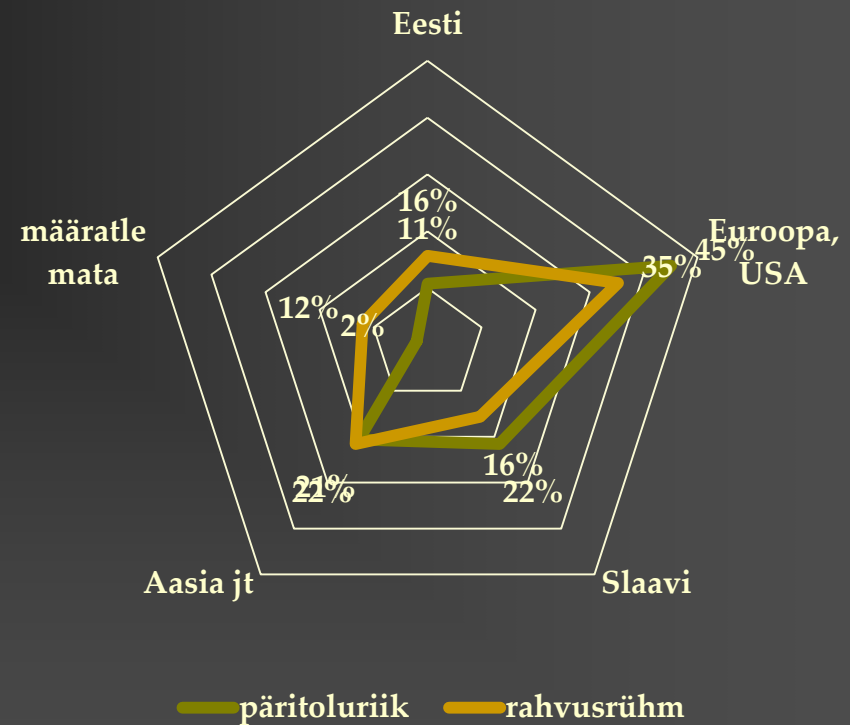

Välisränne ja uusimmigrant-õpilased

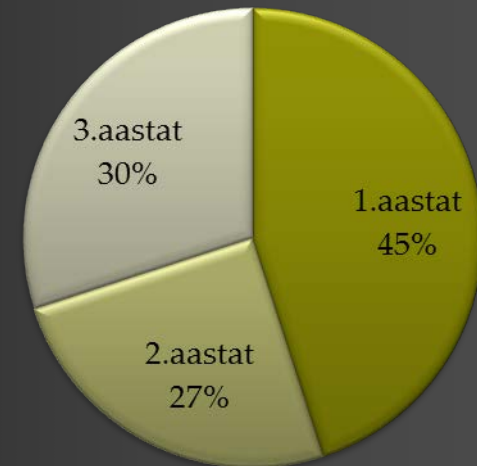
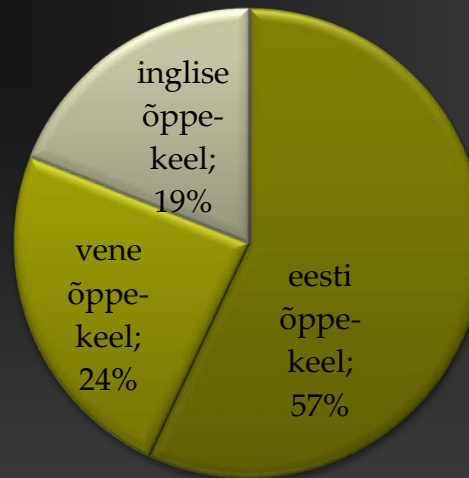
Välisränne 2004-2012

Uusimmigrant-õpilaste taust

Uusimmigrantõpilased üldhariduskoolides

Varasem õpikogemus

- Venemaalt, USAst, UKst, Soomest, Lätist, Iisraelist, Saksamaalt ja 1-2 juhtumi kaupa paljudest eri riikidest.
- 16 erinevat õppekeelt, enim inglise ja vene keel.
- Varasem õppeprogramm sarnane 40% uusimmigrantidel

Ootused ja eesmärkide seadmine

Lapsevanemate ootused koolile:

- sujuv õppeprotsessi jätkumine
- õppekvaliteet
- keeleõpe
- hea suhtumine

Probleemid:

- Kõik koolid ei soovi uusimmigrant-õpilasi vastu võtta
- Kodulähedane kool ei ole alati võimalik
- Puudus õppetööd puudutavast praktilisest infost

Õpetajate eesmärgid:

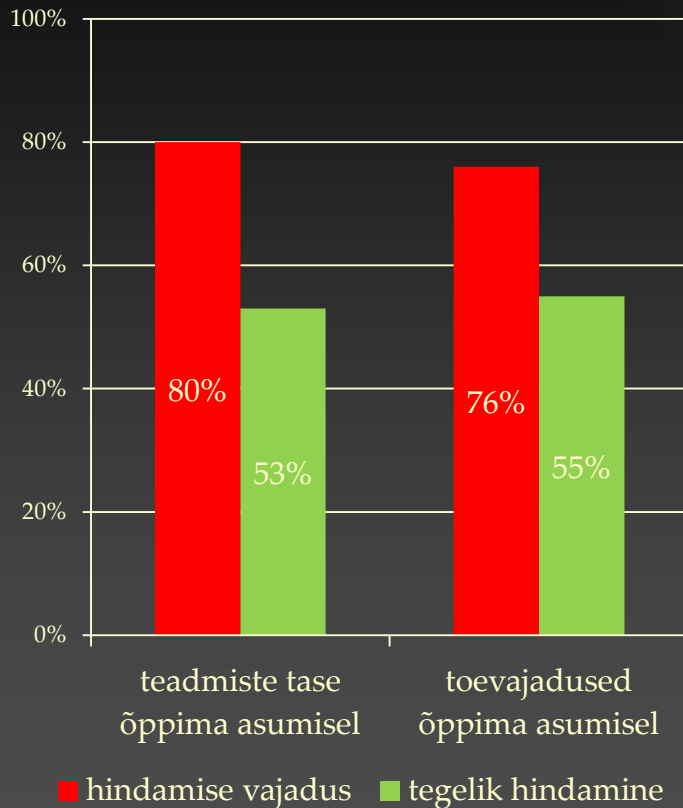
- Olulisemad on õpilase sotsiaalne adaptatsioon, kontakt perega, koostöö kooli sees
- Õpieesmärkide seadmisel lähtutakse õpilase Eestisse jäämise perspektiivist

Koolivalik

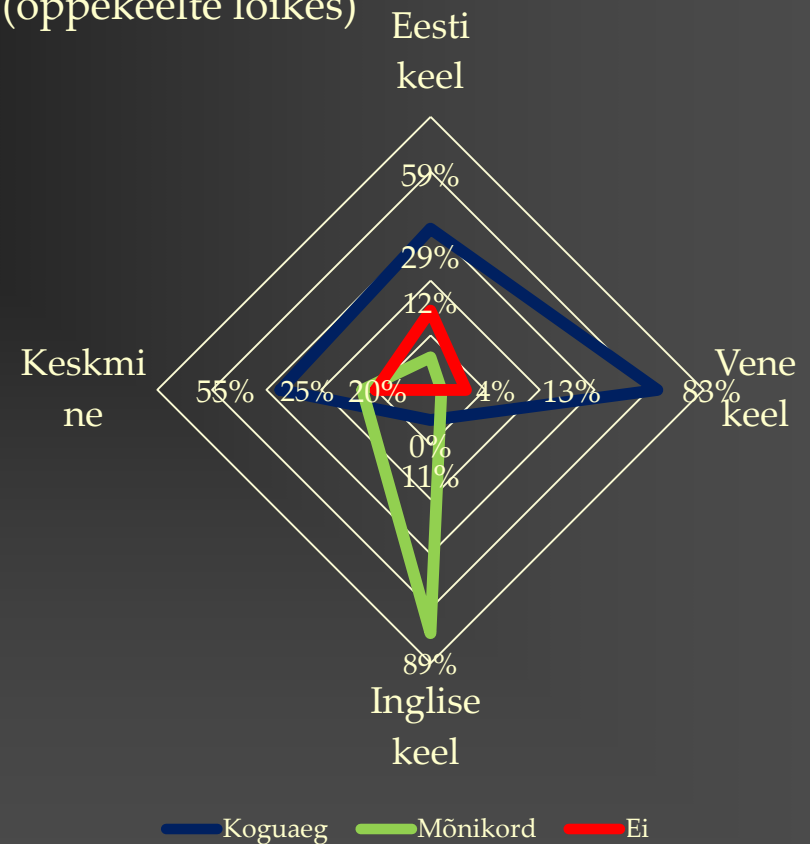

Teadmiste ja toevajaduste hindamine

Teadmiste ja toevajaduste hindamine õppima asumisel

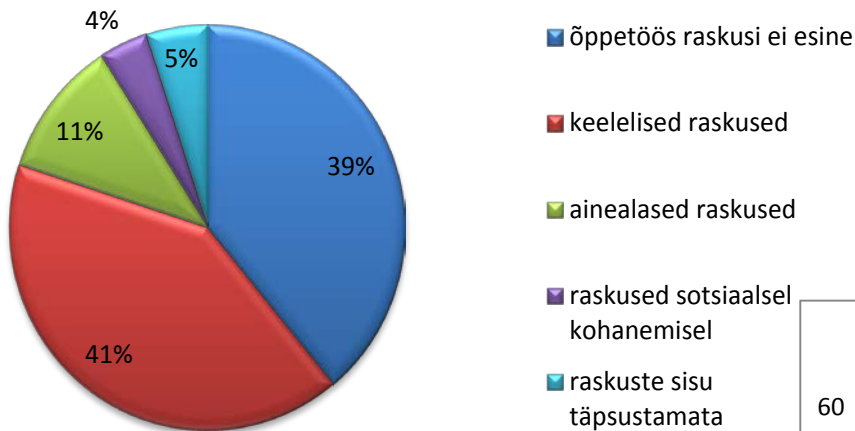

Õppekeele kokkulangevus õpilase kodukeelega (õppekeelte lõikes)

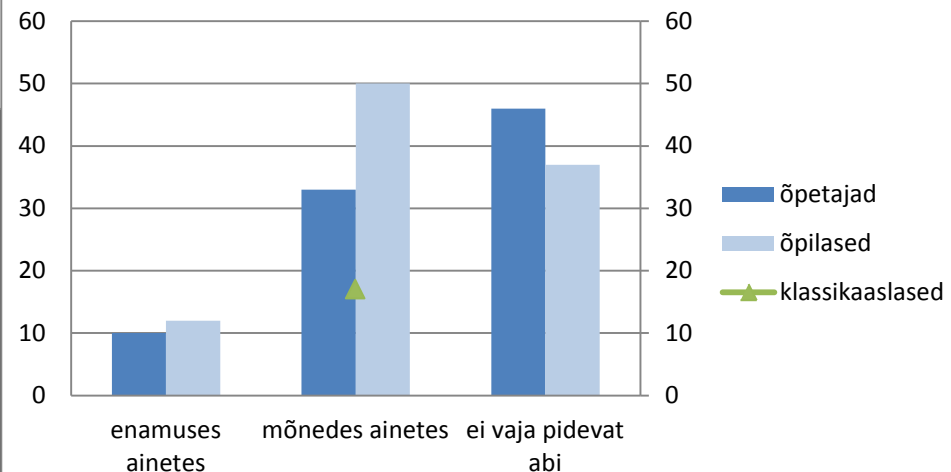
Raskused õppetöös ja täiendav abivajadus

Raskused õppetöös (õpetajate hinnang)

Keerukaimad ained eesti keel, matemaatika.
Kokku nimetati 18 ainet.

Täiendava abi vajadus

Õppetöö korraldus

Õppekava ja üldine õppetöö korraldus on valdava osa uusimmigrantõpilaste jaoks klassikaaslastega sarnane.

- Valdav enamus õpib RÕK alusel. Kogu õppekava ulatuses õpib IÕK alusel 9% ja mõnes aines 21% uusimmigrantõpilastest.

Diferentseeritud tunnitegevused

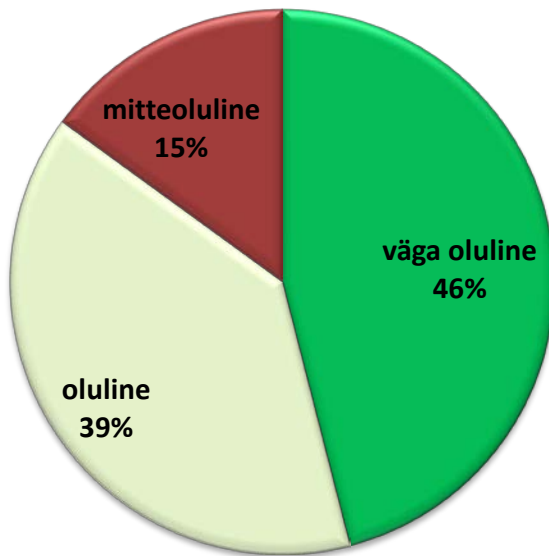
- Õpilasel on *õpetajast tugiisik*, kes aitab tundideks ette valmistuda ja jälgib ka tunnis, millised on õpiraskused, ja toetab vastavalt vajadusele
- Õpilasel on *klassikaaslasest tugiisik*, kes vajadusel tõlgib, seletab jms
- Õpetaja rakendab uusimmigrant-õpilasele klassist erinevaid *õppemeetodeid* – osa ülesandeid arvutipõhiselt, rohkem suulist või kirjalikku tööd vastavalt sellele, millega õpilane paremini toime tuleb või mida peab rohkem harjutama
- Õpilasel on tunnis osa õpet *klassist erinevas keeles*
- Õpilase *õppemahtu vähendatakse*, lihtsustatakse tekste ja vähendatakse oodatavaid õpitulemusi
- Kui õpilasele kohaldatakse tavaklassist *erinevat tunniplaani*, siis eritunnid toimuvadki õpilase võimeid arvestades

Eesti keele õpe

- $\frac{3}{4}$ uusimmigrant-õpilaste emakeel ei ole eesti keel

Eesti keele õppe olulisus (õpilased)

- 56%le pakutakse koolis lisatunde; 14% õpivad eesti keelt lisaks väljaspool kooli

KEELEOSKUSE ARENG

- Kooli õppima asudes 2% valdas, 3% suhtlustasemel, 10% teadis üksikuid sõnu
- Hetkel 14% valdab, 23% suhtlustasemel, 30% teab üksikuid sõnu

Õpetajate tugi

Kohanemist hinnatakse:

- Jälgides üldist motivatsiooni koolis käia ja käitumist vahetunnis
- Käitumise jälgimine tunnis
- Kaasatus tunnivälisesse tegevusse

Kohanemist toetatakse:

- Õpilasega suhtlemine, vajadusel abi enesekehtestamisel
- Tunnis julgustatakse küsima, luuakse keskendumiseks sobivad tingimused, jõukohased ja mitmekülgsed ülesanded, aine õpetamine ette, tugiõpilase määramine, eraldamise vältimine
- Suhtlemine perekonnaga

Kooli roll kohanemise toetamisel

- **Paindlikkus**
 - Kõiki olukordi pole võimalik ette näha
- **Koostööle ja infovahetusele suunatud koolikultuur**
 - Mainiti plussina nendes koolides, kus oli mitmekesisem kogemus teistest riikidest tulnud õpilastega
 - Osades koolides tundsid õpetajad sellest puudust (juhtkond saab mõjutada)
 - Aineõpetajate informeerimine õpilase taustast (kas peab ise küsima, vaatluse teel välja selgitama, saama info kooli juhtkonnalt?)

Järeldused ja soovitused

Teavituse laiendamine ja koostöö lapsevanematega

- Saabuvate perede *informeerimine* Eesti koolisüsteemist ja konkreetse kooli toimimise üksikasjadest peaks olema suurema tähelepanu all nii riigi, kohalike omavalitsuse kui kooli tasandil.
- Koolipoolne *kontaktiloomine ja regulaarne suhtlus* on uusimmigrandist õpilase kohanemise vältimatu tingimus. Eriti oluline on õpetaja vahetu ja pidev kontakt välisriigist saabunud õpilase vanematega esimesel õppeaastal.

Koolisisene koostöö ja täiendõppevajadused

- Koolides on vaja *suuremat kooli juhtkonna osalemist* ja suuremat *koolisisest meeskonnatööd* erinevate spetsialistide vahel õpilaste hariduslike erivajaduste märkamiseks ja vajadusel toe pakkumiseks.
- Õpetajate ettevalmistuses tuleks juba alusõppe raames süvendada *õpetajate kompetentse ja oskusi* üldise kultuuriteadlikkuse, mitmekultuurilise õpikeskkonna ja tähelepanu pöörata märkamise võime arendamisele.
- Õpetajad vajavad *õppemetoodilist täiendõpet* – kuidas märgata õpilaste hariduslikke ja toevajadusi, vajadusel vastavalt õppetööd kohandada ja tuge pakkuda.

Õppetöö korraldus ja tugi

- Varasemat *teadmiste-oskuste taset ja võimalikke toevajadusi* tuleks hinnata kõigi välismaalt saabunud õpilaste puhul ja arvestada sellega vajadusel toe pakkumisel. Hindamistulemustest tuleks kindlasti teavitada õpilase õpetajaid, võimaldamaks vastavalt kohandada nii õppetöö korraldust, tunnitegevusi kui vajadusel lisatoe pakkumist.
- *Välismaalt saabunud õpilased peaksid olema võrdse tähelepanu all sõltumata nende kodukeelest.* Emakeeles õppijate puhul alahinnatakse toevajadusi enim, kuid ka näiliselt väheste erisustega uusimmigrant (eesti või vene kodukeelega, kultuuriliselt sarnasest riigist saabuja) vajab teatud perioodiks tugisüsteemi. Varem selles keeles õppimise kogemusega õpilane ei valda sageli keelt õppetööks piisaval tasemel (sh õppeainete terminoloogia, grammatika jm).
- *Õppekeele õppimiseks täiendavate võimaluste pakkumine* kiirendab eakaaslastega sarnaselt õppetöös osalemist ja edasijõudmist. Õppekeele täiendava õppe võimaluste pakkumine on praegu enim pakutud lisatugi välisriikidest saabunutele ja seda tuleks kindlasti jätkata.
- *Õpilaste kohanemise toetamise* tuleks *aktiivsemalt kaasata eakaaslasi, kelle olulisus sotsiaalsete võrgustike loomisel ja kohanemisel omandab erilise kaalu juba eelteismeliste vanusgrupis.*

Kontakt

Liis Kasemets

Tel. (+372) 653 2264, 51 56 457

Liis.Kasemets@mindpark.ee

Täna kaasa mõtlemast !
